Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Mihaela Simina

SET. ACȚIUNE!

România construită

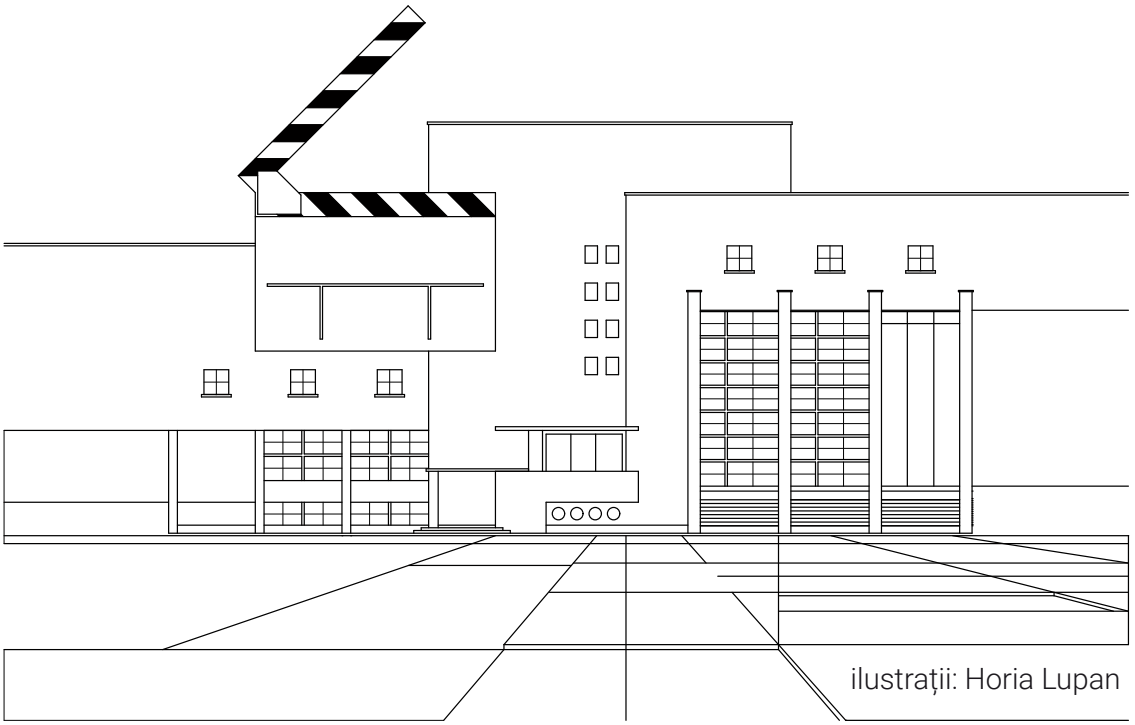

ilustrații: Horia Lupan

EDITURA
CREATOR
BRAȘOV 2020

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

CUPRINS

5 **A FOST O ÎNTÂMPLARE? DOUĂ? MAI MULTE? S-AU ALINIAT PLANETELE? POATE.**
ALEXANDRU MUNTEANU

9 **N-ARE CUM SĂ IASĂ**
TOADER POPESCU

11 **INTRODUCERE**
SET. ACȚIUNE!
ROMÂNIA CONSTRUITĂ

14 **CÂTEVA DINTRE ADEVĂRURILE MELE...„ISTORICE”**
(DESPRINSE DIN *ROMÂNIA CONSTRUITĂ*)

15 **1. CU TĂLPILE GOALE PE PIETRELE CETĂȚII**
» CETATEA ȘIRIA
» SARMIZEGETUSA REGIA

21 **2. NUCI DIN CURTEA BISERICII DENSUȘ, PRÂNZ LA BISERICA COLȚ**
» BISERICA DENSUȘ
» BISERICA COLȚ

26 **3. ROSY, LĂNCI, SULIȚE ȘI SĂGEȚI DE FIER**
» PIATRA CRAIVII

29 **4. ROCHIA ROȘIE DE LA BLAJ**
» CATEDRALA SFÂNTA TREIME DIN BLAJ

31 **5. CELE MAI MARI DISTANȚE NU SE MĂSOARĂ ÎN KILOMETRI**
» CASTELUL BÁNFFY, BONȚIDA

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

34 **6. RISTRETTO RESTRÂNS**
» LICEUL GRECO-CATOLIC, ORADEA

36 **7. DOUĂ SUTE TREI TREPTE ȘI UN APUS DIVIN**
» CATEDRALA ÎNCORONĂRII DIN ALBA IULIA
» ORAȘUL BUN, SIBIU

42 **8. CU UMBRELA LA TISMANA**
» MĂNĂSTIREA TISMANA

46 **9. ȘURUBUL CORESPUNZĂTOR ȘI PARCUL ROMANESCU**
» PARCUL ROMANESCU, CRAIOVA

48 **10. CU DREZINA ȘI CU TRENUL**
» STAȚIA MERI, VALEA JIULUI
» GARA PIETRELE ALBE, VALEA JIULUI

51 **11. ART DECO-UL ȘI RUFELE ÎNTINSE PE SÂRMĂ**
» VILA PETRU GROZA DEVA;
» COMBINATUL SIDERURGIC HUNEDOARA
» CARTIERE MUNCITOREȘTI, HUNEDOARA

56 **12. MOLDOVA LA RÂND**
» BISERICA TREI IERARHI
» MĂNĂSTIREA GOLIA
» IAȘI-ORAȘ
» FACULTATEA DE MEDICINĂ, IAȘI
» DOMENIUL BICAZ
» CETATEA NEAMȚULUI
» MĂNĂSTIREA DRAGOMIRNA
» GARA IȚCANI

71 **13. MOLDOVA 2**
» MOLDOVA ȘI DRUMURILE SALE, DN2
» ONEȘTI, ORAȘUL MUNCITORESC
» BARAJ BICAZ
» CAJVANA
» CENTRUL CIVIC, BOTOȘANI
» PIAȚA UNIRII, IAȘI

78 **14. MARAMUREȘ ȘI MOLDOVA – ÎNTÂLNIRE LA APUS DE SOARE**
» GHERLA
» MARAMUREȘ, BOGDAN VODĂ
» CLUJ, PIAȚA UNIRII, BISERICA PIARIȘTILOR

86 **15. BRĂILĂ ÎN CEAȚĂ. CÂND OAMENII SE ÎNCHINĂ LA DRONĂ ȘI LA...TINE**
» BRĂILA
» GALAȚI
» GARA RÂMNICU SĂRAT

90 **16. VALURI DE PĂMÂNT, VALURI DE APĂ**
» CONSTANȚA, VALUL LUI TRAIAN;
» PORT CONSTANȚA
» ADAMCLISI

96 **17. DIN NOU LA MARE. CLĂDIRILE VORBESC, UNEORI STRIGĂ**
» CANALUL POARTA ALBĂ-MIDIA-NĂVODARI ȘI CANALUL DUNĂRE-MAREA NEAGRĂ
» LITORALUL ROMÂNESC

100 **18. LA BRAȘOV**
» CASTELUL PELEȘ
» CETATEA PREJMER
» BRAȘOV, MAGAZINUL UNIVERSAL
» BRAȘOV, CLUBUL MUNCITORESC DE LA AUTOCAMIOANE

106 **19. LAVALIERA LA APĂ LA INTER-CONTINENTAL**
» INTERCONTINENTAL
» SKY TOWER FLOREASCA

112 **20. DRISTOR, ETAJUL OPT, TREI PISICI**
» BUCUREȘTI, BLOC DRISTOR

114 **21. MALL-UL, PALATUL PARLAMENTULUI, METROUL ȘI O ÎNTREBARE CÂT O MIE DE IMAGINI**
» BUCUREȘTI, CIRCUL FOAMEI PANTELIMON
» CASA POPORULUI
» METROUL

123 **LA FILMARE.** SCURTĂ LISTĂ DE TERMENI SPECIFICI

126 **SURSE** DE DOCUMENTARE

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

INTRODUCERE

Set. Acțiune!
ROMÂNIA CONSTRUITĂ

Nimic mai adevărat (și banal probabil, căci adevărurile cele mai adevărate sunt banale în general, din ce am observat) ca vorba care spune că cele mai bune și frumoase lucruri apar întâmplător în viață. Poate doar aceea care spune că... nimic nu este întâmplător.

Am fost invitată de Ruxandra Țuchel, producător TVR, să ofer un scurt interviu care urma a fi montat într-un material al Televiziunii Române, cu ocazia Zilei Naționale de 1 decembrie, în 2016. Printr-o întâmplare tipică istoriei Bucureștilor, doamna Țuchel avea să întârzie din cauza traficului. Nu era vreo mare problemă, întârzierea nu părea a se dovedi semnificativă, dar din respect pentru timpul tuturor, producătoarea și-a rugat un coleg să înregistreze materialul cu mine până va ajunge ea: vi-l prezint pe Alexandru Munteanu, producător TVR, de asemenea. Filmarea a decurs foarte bine, istoria putea continua liniștită.

Și chiar a continuat. Dar nu liniștită. Mult mai bine de atât. Cu o propunere de colaborare în calitate de coprezentator și coautor (scenariu și text) pe care am primit-o de la Alexandru Munteanu și pe care am acceptat-o cu plăcere: vă prezint serialul documentar **România construită,** realizat de Alexandru Munteanu, produs de Casa de producție TVR.

Am început filmările în 2018, pe parcursul anului 2017 punând la punct tot felul de detalii administrative și de conținut legate de scenariu și de textele pe care urma să le pregătim eu și celălalt coprezentator și coautor, arhitectul Toader Popescu.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Ce este **România construită**? „Un serial ce parcurge istoria ingineriei, a arhitecturii și a construcțiilor românești în permanentă relaționare cu istoria socială și politică a țării. (...) o altă perspectivă asupra a ceea ce a realizat «material» poporul nostru. De la detalii tehnice la povești și legende; de la motive la interese politice ce au influențat ori determinat ridicarea «obiectivelor» urmărite. O privire obiectivă a bunelor și relelor clădite de români în istoria lor." Așa răspunde, pe scurt, realizatorul și producătorul serialului Alexandru Munteanu.

Ce s-ar fi putut construi și nu s-a construit, ce s-a construit bine și ce s-a construit mai puțin bine, cât am avut noroc și câtă pricepere, cât am avut proiecte și cât a fost hazard se poate observa din cele zece episoade, din care telespectatorul este liber, ba chiar invitat, să își tragă singur concluziile.

Pentru mine, oricum, **România construită** înseamnă mult mai mult decât un documentar (cel puțin interesant, zic eu) la care am avut șansa să colaborez, este și un „film" din istoria personală în care am avut norocul „să joc". „Să joci" în propriile filme, pe care ți le oferă viața, profesională în acest caz, iar aceste filme să fie și unele bune, nu e lucru puțin. Motiv pentru care, după „film", urmează și o carte. Aceasta. O carte care să redea măcar o parte din experiența de la filmări, alături de o echipă de profesioniști remarcabilă. Culisele istoriei sunt întotdeauna relevante, de aceea m-am simțit datoare (față de mine în primul rând) să las (de)scrise undeva, cumva, câteva dintre secvențele din „filmul" meu. Le-am adăugat și informații istorice, despre o parte din locurile care apar în documentar.

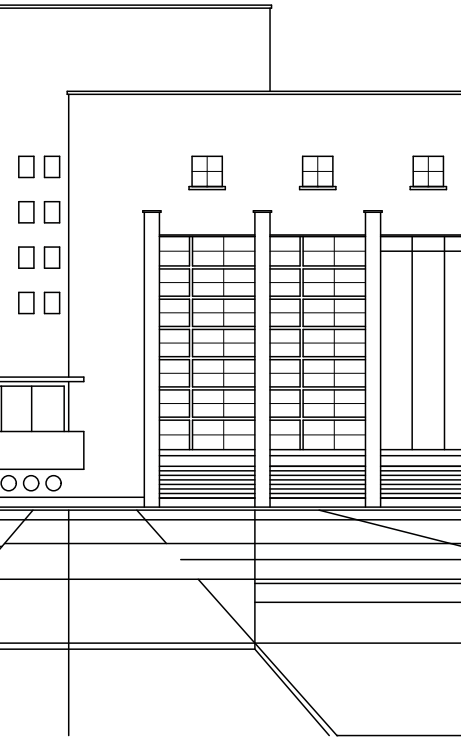

Că tot veni vorba (de fapt, am adus vorba, că vorbele nu vin ele singure niciodată) de locurile care apar în documentarul **România construită**, acestea sunt multe, foarte multe, din toată țara, atât din mediul urban, cât și rural. Evident, nu sunt alese la întâmplare, ci sunt selecționate anumite destinații esențiale pe traseul istoriei construite, la propriu, a României. La aceste destinații, alături de echipa TVR, am ajuns ori eu, ori arhitectul Toader Popescu și am vorbit despre ele, fiecare dintre noi din perspectiva lui, de istoric în cazul meu, de arhitect în cazul lui Toader. Firește, în multe cazuri, informațiile istorice s-au intersectat cu cele legate de arhitectură în discursurile amândurora. Mai sugestiv decât mine și Toader, despre locurile României construite vorbesc imaginile, pe care le-au filmat cum au știut mai bine directorii de imagine Dinu Mărgărint și Andrei Țoneș, alături de asistentul de imagine și cameră Alexandru Bengescu. Unde sunet nu e, nimic nu e (poate doar un film mut) așa că echipa a fost întregită de sunetistul Sergiu Istrate. Fără doamna Roxana Chiriță, jurnalist senior, și

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

fără Mariana Ioniță, redactor, echipa nu ar fi fost completă și nici fericită. Cadrele filmate și-au găsit locul potrvit unul lângă altul cu ajutorul lui Constantin Marciuc, care a lucrat la montajul serialul. Culorile imaginilor au fost armonizate de Mihnea Biciușcă și de Paul Drăgușin (colorizare), iar de coloana sonoră s-a ocupat Cornel Ciuleanu, cu muzica originală semnată Petru Mărgineanu.

Le mulțumesc tuturor celor menționați. Unele lucruri sunt atât de evidente încât nici nu mai trebuie menționate, cum ar fi mulțumirile către Alexandru Munteanu.

Ruxandra Simina, care mi-a fost alături de câte ori a putut (și a putut de multe ori că așa sunt surorile mai mari, ele pot) se încadrează de asemenea în categoria mulțumirilor mai mult decât evidente.

Înainte de vă invita să răsfoiți paginile din „filmul" meu, vreau să îi mulțumesc vechiului prieten Horia Lupan, arhitectul care a ilustrat perfect toată povestea din această carte și vechii prietene Editura Libris Editorial,transformată recent în editura Creator, care a găsit ideea mea inspirată și de această dată și a contribuit exemplar la materializarea ei. Pe scurt, echipa Creator este minunată, iar ca mic detaliu-secret, pe Dana Anghelescu, managerul editurii, am întâlnit-o (cum credeți?) întâmplător. Așa cum apar cele mai bune și frumoase lucruri în viață.

De fapt, stați așa, în final, nimeni și nimic nu este întâmplător!

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

CÂTEVA DINTRE ADEVĂRURILE MELE... „ISTORICE"

(DESPRINSE DIN **ROMÂNIA CONSTRUITĂ**)

- Cele mai mari distanțe nu se măsoară în kilometri, ci în schimbările care ni se întâmplă de la o „destinație" la alta.
- Oricât de clișeic sună, indiferent cât de greu este drumul, destinația este cea care contează. Mai ales când în spatele tău este o voce care îți spune: „O să merite, o să vezi că o să merite."
- Să găsești fusta potrivită (cu istoria) este uneori mult mai greu decât credeam.
- Vă dați seama cam cât din foamea mea puteau să rezolve două-trei nuci, infim, dar ideea, ideea în sine, că există speranță (la hrană!), chiar și una mică, cât o nucă pur românească, este inestimabilă uneori. Cum era vorba aceea? Dumnezeu lucrează uneori prin oameni și prin semne. Uneori semnele pot fi nuci.
- Mie îmi plac munții și chiar îmi plac mult, dar una e să îți placă munții și alta este să îți placă munții fix la apăsarea butonului REC. „România construită" a rezolvat cumva și problema aceasta. Acum aproape că îmi iese perfect admirația la o apăsare de buton.
- Este uluitor cum se poate vedea lumea din locul și de la altitudinea potrivite.
- Mi-a plăcut oricum contrastul, când un fierar dac strigă către tine „Hai, Rosy!" îți dai seama cumva că ești într-un film cel puțin interesant, dacă nu chiar bun.
- Așa-i istoria, deseori, plină de contraste, care o fac mai savuroasă.
- Când te simți cel mai rău și îți pare că nu mai poți, mai poți încă un pic și exact atunci, paradoxal, îți iese chiar foarte bine, poate cel mai bine.
- Mi-am dovedit încă o dată că lumea se vede altfel de pe tocuri și dintr-o rochie roșie -superficial, nu-i așa? Deloc.
- După un timp înțelegi și răspunsurile rostite cu jumătate de gură ale celor din jur.
- O pereche de blugi și o cămașă albă – da, soluțiile cele mai simple sunt întotdeauna, dar ÎNTOTDEAUNA cele mai bune.
- În viața și în istorie nu prea iese calculul după rapoarte și statistici prea des, ci mai degrabă după noroc și întâmplare.
- Ce simplu poate fi uneori: când începe o mică „furtună", tot ce trebuie să faci este să te dai la o parte din calea ei, să aștepți să treacă, iar apoi să îți continui treaba ca și cum nu ar fi fost. Poate că multe ar trebui tratate așa: ca niște ploi cu vânt de început de august.
- Practic, le așază Dumnezeu pe toate cumva încât să fie bine, nu? Chiar dacă asta înseamnă uneori să dai cu capul în tocul ușii.
- Așa este și în istorie, scenariul se mai schimbă pe drum; acum, scriind, observ cât de bine se aseamănă istoria, micro sau macro, cu producția unui film.
- Cameramanii găsesc uneori și potrivirea desăvârșită a cuvintelor, nu doar a imaginilor.
- Uneori, ceea ce îți dorești, ceea ce îți trebuie, este mult mai aproape decât îți imaginezi. Fix peste drum.
- Ironic, știu, fugi de frig și dai de prea multă căldură, dar eu, una, m-am obișnuit, așa-i istoria, v-am mai spus, ironică.
- Acesta-i un alt noroc mare al României, că totuși unele peisaje își păstrează splendoarea lor, doar a lor, pe care nu o datorează nimănui, cel puțin nimănui de pe Pământ.
- E bine să păstrezi (doar) părțile pozitive din orice, din oricine și, la nevoie, să tratezi orice situație cu umor (acesta din urmă, un alt îndemn al producătorului pe care îl tot aplic de când mi l-a tot repetat, căci, vă spun, funcționează foarte bine).
- Istoria este plină de ironii și de contraste, ceea ce o face mai interesantă. Și oferă prea mult uneori și prea puțin alteori. Nu ne rămâne decât să așteptăm să se echilibreze. Sau poate să o echilibrăm noi.
- Ce faci când pierzi un tren? Bei o cafea bună și îl aștepți pe următorul.
- Uneori, unele istorii se și pot amâna.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

1 CU TĂLPILE GOALE PE PIETRELE CETĂȚII

Bine, ce-i drept, nu stăteam chiar cu toată talpa pe pietrele din jurul cetății, ci mai pe vârfuri așa, un soi de balet în spatele mașinii de filmare. Un balet... istoric, din destul de multe puncte de vedere.

Șiria. Cetatea Șiria, despre ea este vorba; din localitatea cu același nume, județul Arad. Superbă, de altfel, cum aveam să descopăr, într-o zi de la jumătatea lunii octombrie 2018.

După un drum lung, foarte lung, echipa de filmare m-a preluat din aeroportul din Timișoara, după o așteptare destul de lungă și aceasta. Și după pensula de pudră de final, precedată de o mică ședință de machiaj în toaleta aeroportului (nu mi-aș fi imaginat nici-odată câte nasuri de femei se pudrează și câte buze sunt date cu ruj în toaleta aeroportului din Timișoara, dacă ar fi fost cazul să îmi pun această întrebare; sau poate am nimerit eu vreo oră de vârf).

Am pornit spre locul de filmare, cetatea Șiria, de care menționam mai sus. Nici nu îmi amintesc exact cât să mai fi durat și drumul acesta, vreo oră după ce zice internetul acum. Așa o fi fost.

Coborâm din mașină, ne uităm la locul unde urma să filmăm, colegii mei își stabilesc cadre, unghiuri, lumini și tot felul de chestiuni de acest gen care alcătuiesc un fel de strategie de filmare – și care e ceva mai complicată decât ți-ai imagina la prima vedere.

Apare și o problemă, că așa-i în istorie aproape mereu. Problema de data aceasta era fusta mea, care intra în conflict cu lumina pe care ne-o oferea cadrul de seară de la Șiria. Conflictul trebuia

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

CETATEA ȘIRIA

Înțelesul termenului „Transilvania" a variat de-a lungul timpului. Etimologic vorbind, numele, care înseamnă „peste pădure" sau „dincolo de pădure", a fost dat inițial teritoriilor aflate după pădurile ce încep aici, în Dealurile de Vest, mai precis zonei aflate dincolo de culmea Carpaților Occidentali. Astfel, în Evul Mediu, Transilvania se referea doar la o anumită regiune din interiorul arcului Carpaților, de peste 50.000 de kilometri pătrați, organizată ca voievodat distinct în cadrul Regatului Ungariei.

După înfrângerea Ungariei de către turci la Mohacs, în 1526, Transilvania devine un principat aproape autonom, plătitor de tribut turcilor și își dublează teritoriul prin alăturarea Banatului (ocupat, în parte, la scurt timp de otomani, devenind vilaietul Timișoarei) și a părților vestice, numite „Părțile ungurești" sau „Partium". Astfel, Maramureșul, Bihorul, Crișana, Aradul, apoi Severinul se alătură Principatului și rămân independente, plătind un tribut formal Porții Otomane, spre deosebire de restul Ungariei, transformată în pașalâc.

rezolvat și prea multe variante nu existau, cum lumina rămânea aceeași, superbă altminteri, fusta trebuia să dispară.

După ce am înțeles și eu cum stau treburile, m-am găsit brusc înconjurată de cele două trolere pline de haine, deschise, alegând ceva potrivit. De menționat: la sugestia producătorului era bine să port totuși fusta. Să găsești fusta potrivită (cu istoria) este uneori mult mai greu decât credeam.

Dar până la urmă o găsești, cu puțină concentrare și foarte mult calm; calm ce, recunosc, îmi lipsea profund în acele momente. Și ce? Cui îi pasă de calmul nostru? Ei bine, cam nimănui și probabil nici nu trebuie, fiecare trebuie să se ocupe de calmul lui și să se potrivească cu lumina momentului. Așa că mi-am schimbat complet vestimentația, inclusiv ciorapii (căci, deh, dresul trebuie și el asortat cu fusta, care trebuie asortată cu lumina și cu istoria), adăpostită de mașina de filmare TVR și probabil sub rânjetul cetății Șiria, căreia i-a fost dat să vadă multe lupte de-a lungul istoriei, mai puțin o astfel de „bătălie". Interioară. Turcii, și ei, ar fi bătut puțin pasul în retragere.

Odată pregătite toate detaliile a început filmarea secvenței de la cetatea Șiriei, într-o splendoare de peisaj de apus de soare, printre ruinele monumentului destul de greu de cucerit de pașii mei – și chiar de-ai colegilor, obișnuiți cu astfel de vicisitudini – chiar dacă tălpile goale de mai devreme erau încălțate în bocanci. Dar ce trebuie cucerit, trebuie cucerit, așa că am urcat spre și printre ruinele cetății pentru cadrele care vor cuceri la rândul lor privitorii documentarului (dacă nu au făcut-o deja).

Căci, într-adevăr, oricât de clișeic sună, indiferent cât de greu este drumul, destinația este cea care contează. Mai ales când în spatele tău este o voce care îți spune: „O să merite, o să vezi că o să merite."

Evident că a meritat.

Chiar dacă a urmat o noapte aproape nedormită în hotelul unde ne-am cazat, în localitatea Hațeg. Un senzor din tavan a țăcănit absolut nejustificat toată noaptea. Desigur, poate că nu el, săracul senzor era de vină că îl apucase țăcăneala fără motiv, ci poate doar interfera prea puternic cu alte țăcăneli...

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

A doua zi, dimineața, țăcănelile au fost date uitării la micul dejun, citez din meniu, „fresh". Cafeaua și-a spus și ea cuvântul, unul cam relativ, dar acceptabil, înainte de a pleca spre o zi destul de plină de filmări.

Prima destinație: **Sarmizegetusa**.

Așa cum intuiți probabil, acolo am filmat secvențele de început ale seriei **România construită**. Norocul nostru a fost că drumul spre cetatea Sarmizegetusa Regia era într-o stare practicabilă, iar acest lucru zice multe despre infrastructura țării – printre altele că îți trebuie mult noroc cu ea.

Locul este măreț, ca și istoria sa, atmosfera destul de amestecată, cum am perceput-o eu, nu aș ști exact să explic de ce. Printre niște raze sclipitoare de soare, filmarea a decurs bine, probabil vegheată de vreo zeitate cu responsabilități în producția video, căci bănuiesc că s-or fi modernizat și ele, zeitățile antice. Oricum, timpul a trecut repede, chiar dacă noi preț de câteva secvențe ne-am întors mult în timp, cu ajutorul istoriei.

În fosta capitală a statului dac am avut plăcerea – și nu este doar o formulă de politețe – să întâlnesc și un specialist în domeniu, cercetătorul Aurora Pețan, care a venit pentru a ne acorda un interviu despre cetate. Fascinant de multe lucruri știe Aurora Pețan despre Sarmizegetusa Regia (pe multe le-a și scris în cartea „Sarmizegetusa Regia 1. Redescoperirea cetății") și la fel de fascinantă este pasiunea acesteia pentru subiect, pe care îl tratează totodată cu o binevenită doză de realism și echilibru.

Astăzi, folosim denumirea „Transilvania" în sens larg, referindu-ne la toată regiunea nord-vestică a României, formată din Transilvania propriu-zisă, deci zona intracarpatică, dar și la Banat, Crișana și Maramureș.

Dacă ar trebui să desemnăm un loc unde Occidentul și Orientul se întâlnesc și își trasează prietenește hotarul, cu siguranță l-am trece pe listă pe acesta: Cetatea Șiria. Și, prin extindere, zona numită generic „Transilvania".

Ce are din Apus cetatea Șiria? Construcția în stil romanic, inclusiv cărămizile romane, ștampilate cu semnul Legiunii a XIII-a Gemina, din zidăria porțiunilor vechi ale cetății sau turnul principal (donjonul), de exemplu. Dar din Bizanț? Fortificațiile realizate de turci, de pildă. Destinul acesteia, oricum, urmărește firul istoriei.

După Marea Invazie a mongolilor de la 1241, pe promontoriile care străjuiesc Câmpia de Vest au fost ridicate câteva cetăți. Acestea au urmat soarta Transilvaniei, trecând în administrațiile succesive ale ungurilor, ale turcilor, ale principilor, inclusiv a lui Mihai Viteazul și suferind de pe urma războaielor, a răscoalelor țărănești și a numeroaselor asedii. Intrate în stăpânire habsburgică la sfârșitul secolului al XVII-lea vor fi lăsate apoi în paragină, importanța strategică dispărând odată cu impunerea administrației imperiale, concomitent cu evoluția armamentului.

■

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

CETATEA SARMIZEGETUSA REGIA

Sarmizegetusa, simbolul începutului civilizației pe teritoriul actual al României, era un important centru comercial și meșteșugăresc, dar și sediul administrației regale, deci, capitala „statului" dac. Cuvântul „stat" reprezintă, desigur, doar o convenție, în context. De fapt, geto-dacii situați în centrul bazinului carpato-dunărean, de ambele părți ale Carpaților Meridionali, organizați în triburi, erau uniți într-o confederație puternică, condusă de Burebista, care le devine „rege" în jur de 82 î. e. n. Acesta construiește o armată puternică cu ajutorul căreia își extinde teritoriul spre sectorul panonic al Dunării.

După moartea lui Burebista (44 î. Hr.), „împărația sa, timpuriu închegată din elemente deosebite, nealipite unul de altul prin nicio legătură se desface în patru-cinci unități: dacii din Transilvania, geții din câmpia Munteniei, iazigii de prin Moldova și munții răsăriteni și sarmații care vor fi locuit și ei într-o parte a Transilvaniei", conform scrierilor istoricului A. D. Xenopol.

Cea mai importantă unitate a rămas cea cu centrul în Munții Orăștiei. Astfel, în jurul Sarmizegetusei s-au ridicat mai multe cetăți de apărare, care par așezate în două cercuri concentrice (Costești, Blidaru, Piatra Roșie, Băniița, Piatra Craivii).

Decebal (87-106 d. Hr.) a refăcut conglomeratul dacic, dându-i o forță de coeziune și mai mare. Țara nu mai avea întinderea de pe vremea lui Burebista, cuprindea aproximativ teritoriul României de astăzi, dar era mai bine organizată.

Asupra statului dac a apărut pericolul extern iminent reprezentat de expansiunea romană. Vreme de aproape două secole, până la înfrângerea lui Decebal (domnia lui Decebal a fost marcată printr-un război aproape neîncetat cu romanii de la sud de Dunăre), spațiul carpato-danubiano-pontic a parcurs o perioadă de prosperitate semnificativă în toate domeniile, cu consecințe imediate și în arhitectură.

Trăsătura predominantă a poporului geto-dac era pornirea războinică, nucleul său statal fiind de sorginte militară, iar însemnătatea istorică a căpătat-o prin războiul purtat de Decebal pentru a se apăra de cucerirea romană.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

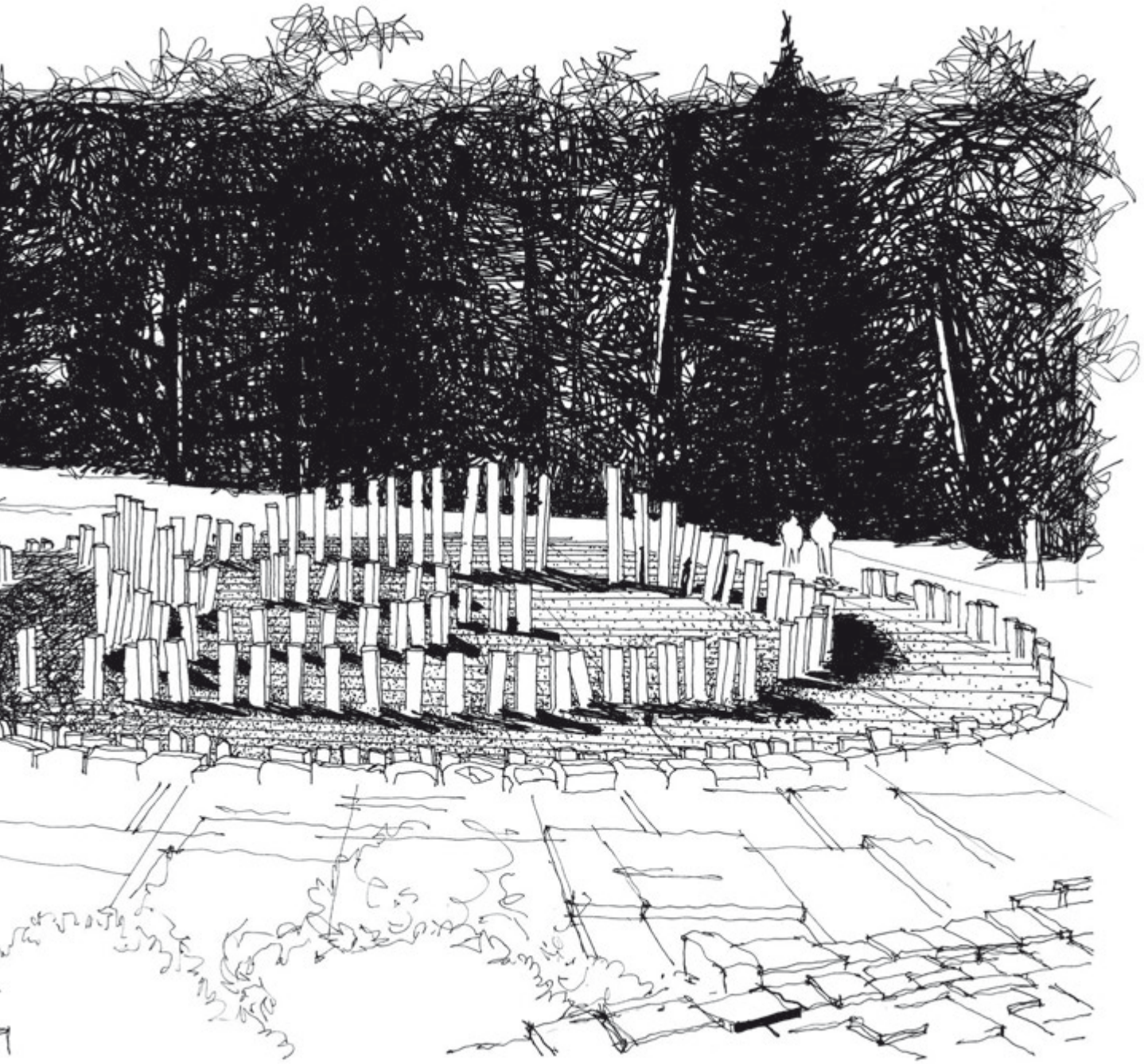

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Iată ce credea Dio Cassius despre Decebal:

„Priceput în cunoștința războiului și dibaci în mânuirea lui, înțelegând când trebuie să lovească și când să se retragă, meșter în așternerea curselor și iute la faptă, știutor atât a se folosi de izbândă, cât și a îndrepta înfrângerea suferită, el devine pentru mult timp un potrivnic periculos poporului roman." (A. D. Xenopol)

Însușirile personale ale lui Decebal – iar acest factor trebuie subliniat și reținut în istoria românilor, indiferent de epocă și de lider – și progresele înregistrate de geto-daci în timpul domniei lui au făcut din regatul dac un stat puternic.

Nu este de mirare, așadar, faptul că până la Traian, Decebal a dominat, în mare parte, în conflictul cu romanii. Se ajunsese în situația în care romanii erau obligați să le furnizeze dacilor un tribut anual, instructori și ingineri militari, precum și meșteri de tot felul. Astfel, Decebal urmărea civilizarea poporului său prin cultura romană.

Situația avea să se schimbe odată cu preluarea conducerii Imperiului de către Traian, care îi considera pe daci o amenințare permanentă pentru provinciile romane din Balcani și, deci, o piedică în calea expansiunii romane.

Prima expediție a lui Traian în Dacia de pe parcursul anilor 101-102 a avut scopul de a scăpa Imperiul Roman de tributul înjositor pe care îl plătea dacilor și de a supune poporul dac al lui Decebal, în timp ce a doua (105-106) a avut scopul de a transforma Dacia în provincie romană.

Astfel, războiul daco-roman din 101-102 s-a încheiat cu o pace impusă de Traian și acceptată de Decebal, care stipula, printre altele, ca Decebal să dărâme toate cetățile, să se retragă din Banatul și Oltenia de astăzi, să înapoieze toate armele și toți meșterii primiți de la romani și să accepte statutul de aliat al Romei. Decebal nu a respectat termenii păcii astfel încât Traian a pornit a doua expediție în 105-106, cu victoria militară până la capăt a romanilor.

■